

MİLLİ MÜCADELENİN HAZIRLIK DÖNEMİ**SAMSUN'A ÇIKIŞ**

İngilizlerden destek alan Pontusçu çeteler Samsun ve çevresinde kargaşa çıkarmaya başladılar. Rumlar, Türk halkına saldırıyor ve dünya kamuoyuna da kendilerini masum gösterip, Türklerin kendilerine saldırdıklarını iddia ediyorlardı.

İngilizler ise yaşanan olaylardan bölgede yaşayan Müslüman halkı sorumlu tutarak Osmanlı Hükümeti'nden bölgenin güvenliğinin sağlanmasını istediler. Güvenliğin sağlanmadığı takdirde Mondros'un 7. Maddesine dayanarak bölgenin işgal edileceği tehdidinde bulundular. Osmanlı Hükümeti ise, Mustafa Kemal'i Samsun'a 9. Ordu müfettişi olarak bölgeye göndermeye karar verdi.

Osmanlı Hükümeti Mustafa Kemal'den bölgedeki asayişin sağlanmasını ve halkın elinde bulunan silahların toplanmasını istedi. Mustafa Kemal verilen görevin aksine emirleri yerine getirmeyip, halkı bilinçlendirerek Milli Mücadeleyi başlatmayı planladı.

Mustafa Kemal incelemelerini tamamlayarak bir rapor hazırladı. Raporda;

1- Bölgedeki olaylardan Türkler değil Rum çeteler ve İtilaf Devletleri'nin subayları sorumludur.

2- İzmir'in işgali haksızdır ve Türk halkı bağımsızlığını elde etmede kesin olarak kararlıdır.

Hazırlanan bu rapor İtilaf Devletlerinin hoşuna gitmedi. Mustafa Kemal Samsun'dan ayrılarak İngilizlerin işgali altındaki Havza'ya geçti.

HAVZA GENELGESİ (28 Mayıs 1919)

İngilizlerin işgali altında bulunan Samsun'da rahat çalışamayacağını anlayan Mustafa Kemal 25 Mayıs 1919' da Havza'ya geldi. Havza'da, İzmir'in işgalinin ülke genelinde mitingler düzenlenerek protesto edilmesini istedi. Daha sonra, askerî ve sivil yöneticilere gizli bir genelge gönderdi (28-29 Mayıs 1919). Bu genelgede;

1- Mitingler düzenlenerek işgallerin protesto edilmesini,

2- Gösteriler sırasında Hristiyan halka kötü davranılmamasını, (Amaç İtilaf Devletleri'nin azınlıkları bahane edip, Mondros'a dayanarak işgal etmelerini engellemek.)

3- İtilaf Devletleri'nin temsilciliklerine ve Osmanlı Hükûmeti'ne uyarı telgrafları çekilmesi,

4- Halkın elinde bulunan silahların hiçbir şekilde teslim edilmemesi ve ordunun terhis edilmemesini istedi.

Mustafa Kemal'in Samsun ve Havza'da yaptığı bu çalışmalar, Türk milletini bağımsızlık mücadelesi için harekete geçirdi.

GENELGE

1-Milli mücadelenin ilk genelgesidir.

2- Milli bilinç uyandırılmıştır.

3-Halk işgallerden haberdar olmuştur.

AMASYA GENELGESİ (22 Haziran 1919)

Havza İngilizler'in kontrolünde olduğu için Mustafa Kemal dikkat çekmemek adına Amasya'ya geçerek, bir genelge hazırladı. Genelgeyi Mustafa Kemal, Ali Fuat Paşa, Rauf Bey ve Refet Bey'e imzalatmış telgraf ile de Erzurum'dan Kazım Karabekir ile Konya'dan Cemal Paşalara da telgrafla onaylatmıştır.

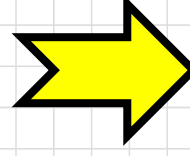

GENELGENİN MADDELERİ

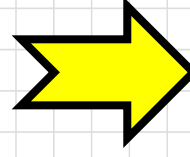
YORUMU

1- Vatanın bütünlüğü,
milletin bağımsızlığı
tehlikededir.

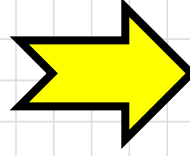
Kurtuluş Savaşı'nın
gerekçesi ilk kez
belirtilmiştir.

2- Osmanlı Hükûmeti
üzerine aldığı sorumluluğu
yerine getirememektedir.
Bu durum milletimizi yok
olmuş gibi göstermektedir.

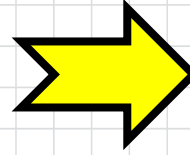
Kurtuluş Savaşı'nın
ikinci gerekçesidir.
Osmanlı Hükûmeti
ilk kez eleştirilmiştir

3- Milletin bağımsızlığını yine
milletin azim ve kararı
kurtaracaktır.

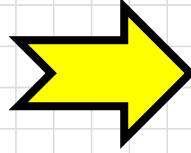
Kurtuluş Savaşı'nın
amacı ve yönteminden
bahsedilmiştir. Ayrıca
ilk kez üstü kapalı milli
egemenlikten
bahsedilmiştir.

4- Milletin içinde
bulunduğu durumu
dünyaya duyurmak için her
tүrlü baskıdan uzak, millî
bir kurul oluşturulmalıdır.

Erzurum
Kongresi'nde ilk kez
kurulacak olan
Temsil Heyetinin
kurulma fikri ilk kez
burada belirtilmiştir.

5- Anadolu'nun en güvenli yeri olan Sivas'ta millî bir kongre toplanacaktır. Kongreye katılmak üzere bütün sancaklardan halkın güvenini kazanmış üç temsilci belirlenerek en kısa zamanda Sivas'a gelmelidir. Bu çalışmalar gizli yapılmalı ve temsilciler gereken yerlerde kimliklerini gizleyerek seyahat etmelidir.

Kurtuluş savaşı teşkilatlandırılmak istenmiş ve Milli birlik ve beraberlik sağlanmak istenmiştir. İtilaf Devletleri ve Osmanlı Hükümeti'nin kongreyi engelleme girişimleri önlenmek istenmiştir.

Amasya Genelgesinin yayınlanmasından rahatsız olan İtilaf Devletleri İstanbul Hükümeti'ne Mustafa Kemal için baskı yaparak Mustafa Kemal'i İstanbul'a geri çağırttı. Gerekçe olarak ise yetkilerini aştığı belirtmiştir. Mustafa Kemal'in yapılan bu çağrıya uymaması üzerine yetkileri elinden alınmış ve 9. Ordu Müfettişliği görevine son verilmiştir. Bunun üzerine Mustafa Kemal çok sevdiği askerlik görevinden de istifa etmiştir.

ERZURUM KONGRESİ (23 Temmuz - 7 Ağustos 1919)

Erzurum Kongresi, Şarki Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk ve Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri öncülüğünde toplanmıştır. Kongre Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulmasını engellemek amacıyla toplanmıştır. Ayrıca Karadeniz'de Rumların çalışmalarının engellenmesine çalışılmıştır.

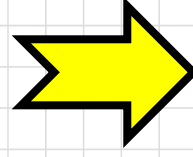

Kongre toplanış amacı bakımından bölgesel ama aldıkları kararlar bakımından ulusal bir kongredir. Kongreye Bitlis, Erzurum, Sivas, Trabzon ve Van illerinden katılım sağlanmıştır. 23 Temmuz 1919 tarihinde Erzurum Kongresi, çalışmalarına başladı ve Mustafa Kemal kongreye askerlik mesleğinden istifa ettiği için sivil bir kimlikle katılmıştır.

KONGRENİN MADDELERİ

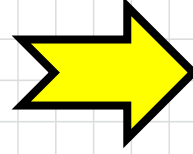
YORUMU

1- Millî sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.

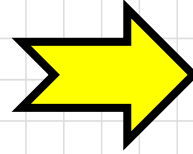
İlk kez milli sınırlardan bahsedilerek Misakımillî'nin temeli atılmıştır. Ayrıca Aldığı kararlar bakımından milli (ulusal) olduğunu gösterir.

2- Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı Osmanlı Hükümeti'nin iş yapamaz hâle gelirse millet topyekûn kendini savunacaktır

İşgale karşı hep birlikte mücadele edilecek ve Ulusal (milli) bağımsızlıktan taviz verilmeyeceği belirtilmiştir

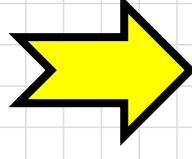
3- Osmanlı Hükümeti vatani koruyamaz ve istiklali sağlayamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır.

İstanbul hükümetine alternatif olarak yeni bir hükümetin kurulacağı belirtilmiştir.

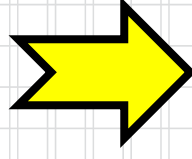

4- Kuvâyımillîye'yi tek kuvvet olarak tanımak ve millî iradeyi hâkim kılmak esastır

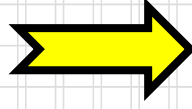
Milli Mücadele için silahlı mücadele yapılacağı vurgulanmıştır. Ulusal egemenliğine geçileceği açıkça belirtilmektedir.

5- Hristiyan azınlıklara siyasi hâkimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.

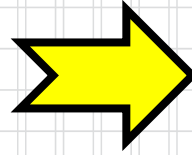
Azınlık Hakları ilk kez bir kongrede yer aldı. Bu madde yabancı devletlerin azınlıkları bahane edilip iç işlerimize karışılması engellenmek istenmiştir.

6- Manda ve himaye kabul edilemez

Tam bağımsızlık hedeflenmiş, Manda ve himaye fikri ilk defa reddedilmiştir.

7- Mebusan Meclisinin hemen toplanması ve hükûmet işlerinin meclis tarafından kontrol edilmesi gereklidir

Mebusan Meclisinin ilk kez açılması gerektiği söylenmiştir. Bununla Milli iradeye önem verildiğini gösterir. Hükümetin çalışmalarını kontrol altına almayı amaçlamıştır.

Ulusı ilgilendiren maddeler yanında Bölgeyi ilgilendiren kararlarda alınmıştır. Doğu illerinden kesinlikle göç edilmemesi istenerek Wilson maddesinin devreye girmesi engellenmek istenmiştir. Ayrıca doğu illerinin sorunlarıyla ilgilenmek üzere 9 kişiden oluşan ve başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı bir " Temsil Heyeti" oluşturuldu. Kongrenin toplanmasına öncülük eden iki cemiyet birleştirilerek Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti olarak ismini almıştır ve ilk kez cemiyetler birleştirilmeye başlanmıştır.

SİVAS KONGRESİ (4-11 Eylül 1919)

Kongresinin toplanmasına Amasya Genelgesinde karar verilmişti. Milli Mücadelenin güç kazanmaya başlaması İtilaf Devletleri ve İstanbul Hükümeti'ni rahatsız etti. Bunun üzerine kongreyi dağıtmak üzere Elazığ valisi Ali Galip görevlendirdi. Ancak başarılı olamadı.

Kongreye yurdun çeşitli yerlerinden delegeler (mebus) katılmıştır ve kongrede tüm yurdu ilgilendiren kararlar alınmıştır. Bu açıdan Sivas Kongresi hem toplanış amacı bakımından hem de aldığı kararlar bakımından ulusal bir kongredir.

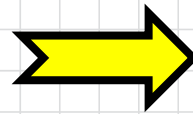
Kongre Öncesi Yaşanan Bazı Sorunlar;

- Elazığ Valisi Ali Galip'in kongreyi engelleme girişimi: **Önlendi.**
- Kongre başkanının kim olacağı sorunu: **Mustafa Kemal başkan seğilerek sorun çözüldü.**
- Manda ve himaye sorunu: **Kesin olarak reddedildi.**

KONGRENİN MADDELERİ

YORUMU

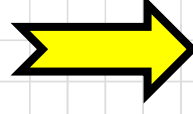
1- Erzurum Kongresi'nin kararları aynen kabul edildi.

Erzurum Kongresi'nin kararlarının ulusal olduğunun göstergesidir.

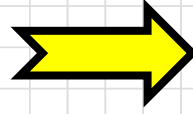

2-Manda ve himaye kesin olarak reddedildi.

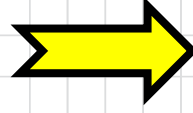
Bu karar Türk Milleti'nin kayıtsız şartsız tam bağımsızlığı hedeflediğini göstermektedir.

3- Temsil Heyeti'nin üye sayısı 9'dan 16'ya çıkarılarak tüm ülkeyi temsil eder hale geldi.

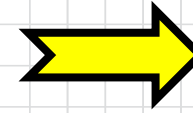
Temsil Heyeti ulusal bir kimlik kazanmıştır.

4- Temsil Heyeti, Ali Fuat Paşa'yı Batı Cephesi Komutanı olarak atadı.

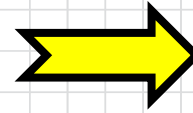
Temsil Heyeti bir hükûmet gibi hareket etmiş ve ilk kez yürütme yetkisini kullanmıştır.

5- Yurttaki tüm cemiyetler Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adı ile birleştirilmiştir.

Kurtuluş Savaşı tek bir merkezden yönetilmeye başlanmıştır

6- 13 Eylül 1919'da Sivas'ta İrade-i Milliye adında bir gazete çıkarıldı.

Halkın bilinçlenmesi ve doğru bilgi alması amaçlanmıştır.

Amasya Görüşmeleri (20-22 Ekim 1919)

Sivas Kongresi başarıyla sonuçlandıktan sonra Temsil Heyeti Damat Ferit'in halkın yararına olmayan tutumundan dolayı İstanbul Hükümeti ile her türlü iletişimi kestiğini bildirdi. Baskılara dayanamayan Damat Ferit Hükümeti İstifa etti.

Damat Ferit Hükümeti'nin istifa etmesi Temsil Heyetinin ilk siyasi zaferidir. Damat Ferit Hükümeti yerine milli mücadele ılımlı bakan Ali Rıza Paşa Hükümeti kurulmuştu. Bu durum İstanbul Hükümeti ile Temsil Heyeti arasındaki ilişkilerin yumuşamasını sağladı. Temsil Heyeti ile görüşmesinin gerekli olduğuna inanılınca gerekli yazışmalar yapıldı. Bunun üzerine iki tarafın görüşmesi kararlaştırıldı. Ali Rıza Paşa Hükümeti, Temsil Heyeti ile görüşmesi için Bahriye Nazırı Salih Paşa'yı görevlendirdi. Amasya Görüşmeleri (Protokolü) adıyla anılan bu görüşmeler sonunda şu kararlar alındı:

- 1-Türk vatanının bütünlüğü ve bağımsızlığı korunacak, hiçbir manda ve himaye kabul edilmeyecektir.
- 2-Müslüman olmayan unsurlara siyasi egemenlik ve sosyal dengemizi bozucu haklar verilmeyecektir.
- 3-Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin varlığı İstanbul Hükümeti'nce tanınacaktır.
- 4-Mebusan Meclisini oluşturacak milletvekili seçimi, serbest ve müdahalesiz yapılacaktır.
- 5-Sivas Kongresi kararları Mebusan Meclisince kabul olunmak şartıyla İstanbul Hükümetince de tanınacaktır.
- 6-Mebusan Meclisinin güvenlikte olmayan İstanbul'da toplanması uygun değildir.

Amasya Görüşmeleri ile Osmanlı Hükümeti, Millî Mücadele'nin ve Temsil Heyetinin hukuki varlığını ilk kez resmen tanımış oldu.

Bu maddelerden sadece Mebusan Meclisinin toplanması ve seçimlerin serbestçe yapılması kararları Osmanlı Hükümeti tarafından kabul edilmiştir.

Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi (27 Aralık 1919)

Amasya Görüşmelerinde alınan karar gereği Mebusan Meclisinin açılması kararlaştırılmıştı. Seçimler yapılmış ve Mustafa Kemal Erzurum'dan milletvekili seçilmiştir. Meclisin İstanbul'da açılacağına kesinleşmesi üzerine Mustafa Kemal, gelişmeleri daha yakından izleyebilmek için Temsil Heyeti ile birlikte Sivas'tan Ankara'ya geçti (27 Aralık 1919). Ankara'da seymenler tarafından büyük bir coşku ile karşılandı. Ankara'nın Millî Mücadele'nin merkezi olarak seçilmesinde; Mebusan Meclisinin toplanacağı İstanbul'a yakın olması, kentin güvenli konumu, haberleşme ve ulaşım koşullarının elverişliliği, Batı Cephesi'ne yakınlığı ve işgal edilmemiş olması gibi özellikleri etkili olmuştur. Ayrıca Ankara halkının Millî Mücadele'ye verdikleri desteğin de bu kararın alınmasında etkisi vardır. Böylece Ankara, Millî Mücadele'nin merkezi durumuna geldi.

